

en sammanhängande läsning. 77–82 **mibggl** är dock ganska säkert. Endast enstaka runor kunna spåras i det följande.

Ekdahl (L 1776): R. 1–9 saknas; första runan är 10 **u**. R. 23–26 och 38–41 saknas. Likaså hela slutet fr. o. m. r. 72. — C. Säve: 1–10 ... **uiþr** : [i s]noþu (el. [ka]noþu el. [þo]noþu?); 77–86 **mib[gel]a** (el. **mib[kei]a**) ... o ...

G 65 och G 66 äro utan tvivel ristade samtidigt av samme mästare. Säkerligen skall därför inskriftens första namn suppleras **botuiþr** och avser samme man Botvid i Snoder, som har låtit göra båda gravhällarna.

67. Sproge kyrka.

Pl. 27, 29.

Litteratur: L 1775, S 144. G. Wallin, *Analecta Gothlandica* 1, s. 1067; N. J. Ekdahl, *Resa på Gotland 1826* (ATA), s. 5 (den L 1775 återopade teckningen av Ekdahl synes vara förkommen).

Gravhäll med runinskrift. Den står numera lutad mot östra väggen av kyrkboden, närmast N om G 65.

Tidigare har hällen legat på en gravplats på kyrkogården. Den är omtalad i biskop Wallins samlingar (»På Sproge Kyrkogård») och av N. J. Ekdahl i hans reseberättelse 1826. Den har sedan granskats av Carl Säve år 1844.

Vacker kalkstenshäll av rektangulär form. Längd 2,07 m, bredd 1,05 m. Mitt på hällen är ett rikt ornerat kors. Inskriften är synnerligen väl bevarad, bäst av alla de fyra runstenarnas i Sproge.

Inskrift:

✠ **r[u]þuiþr : a burh : lit : giara : stain : yvir : sen faþur : botulf : a burh**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45
napi : - - þ þaira : sial : aldra : sum : hiar : huilas : undir : bipin : pate nostu : þair : si
 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105
 + **al : sum hiel -**
 110 115

»Rudvid på Burg lät göra stenen över sin fader Botulv på Burg. Gud vare nådig alla deras själar, som vila här under. Bedjen Pater noster alla de som ...»

Till läsningen: 1 **r** är säkert. Ytan är skadad vid r. 2; avståndet mellan 1 **r** och 3 **þ** talar för att r. 2 har varit **u**. Intet skiljetecken efter 8 **a** och 44 **a**. 16 **g**, 26 **y**, 31 **e** äro säkert stungna. Intet skiljetecken efter 32 **n**. Alla runor i namnet 38–43 **botulf** äro säkra.

Ytan är trasig upptill t. h. 49–52 **napi** är dock säkert. R. 53–54 äro totalt borta. 67 **d** är tydligt stunget, med två bistavar. Likaså 85 **d**. 86 **i** är icke stunget. 93 **p** är tydligt stunget; likaså 96 **e** (icke **a**). Intet skiljetecken efter 96 **e**. 97–101 **nostu** är fullt klart. 102–112 **þair : si + al : sum** är tydligt hugget. Intet skiljetecken efter 112 **m**. 113 **h** är säkert. R. 114 har ingen bistav. R. 115 förefaller vara stunget **e** (icke **h**). 116 **l** är säkert, likaså 117 **i**. Av r. 118 finns endast nedre delen av en rak stav; inga bistavar kunna skönjas.

Wallin (1, s. 1067): **hrþuiþr : a burh : lit : grara : stai - : ufir : sen fiþur : batuif : a burh ... : þaira : siu aler : sum : hiar : huilas : uatir : bipin : bta nastu : - - ir : lie : ai : sum hieaion**. — Ekdahl (L 1775): 102–117 **þair : si + al : sum ...** — C. Säve: 102–117 **þair : si + al : sum hi hlis**. — Liljegren och Säve tolka denna sista del av inskriften på samma sätt: *fyrir þaira sial, sum hiar hvilas*. 113–118 **hieli -** (eller enligt Säve: **hi hlis**) skulle sålunda vara en förkortad skrivning för **hier huilas** (el. **hier likia**).

Mansnamnet *Rupþiþr* (*Ropþiþr*) förekommer sannolikt, ehuru numera skadat och därför osäkert, på ännu en gotländsk gravhäll, nämligen G 103. Om växlingen *Rop-* : *Rup-* i forngutniska personnamn se H. Gustavson, *Gutamålet* 1 (1940), s. 193. — Om namnet *Botulfr* se G 33.

Någon gård med namnet Burg (Burge) finns ej i Sproge sn, men väl i grannsocknarna Eksta och Hablingbo. Troligen är det en av dessa som avses.

»Bedjen Pater noster»: Liknande maningar till dem som läsa inskriften förekomma på flera andra gravhällar; se G 35.

68. Sproge kyrka.

Pl. 27, 29.

Litteratur: L 1774, S 143. N. J. Ekdahl, Resa på Gotland 1826 (ATA), s. 5 (den där nämnda teckningen, som även åberopas L 1774, synes vara förkommen).

Gravhäll med runinskrift. Den står numera lutad mot östra väggen av kyrkboden, längst mot N av de fyra runhällarna (G 65–68).

Tidigare har hällen legat på en gravplats på kyrkogården. Den är omtalad av N. J. Ekdahl i hans reseberättelse 1826. Den har även granskats av Carl Säve år 1844.

Kalksten, med trapetsoid form. Längd 1,76 m, bredd upptill 1,06 m, nedtill 0,96 m. Mitt på hällen är ett rikt ornerat kors. Nedtill äro båda hörnen avslagna. Upptill på h. sidan är ett stycke borta, med en del av inskriften. Även i övrigt är ytan skadad och gropig. Ett inskriftsband löper innanför kanten av hällens fyra sidor. Inskriften upptager endast en del av huvudändans samt hela högra sidans band. I återstoden av bandet har icke funnits ristning.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter S 143):

airikr : lit [giara stan : yfir : sina :] - - tur : napi : gup : sial : - l - ...

5 10 15 20 25 30 35 40 45

»Airik lät göra stenen över sin dotter. Gud vare [hennes] själ nådig ...»

Till läsningen: 1–9 **airikr : lit** är tydligt. Därefter är ett stort stycke bortslaget. Inga bistavar synliga i r. 27–28. R. 29 synes vara ett dubbelsidigt t.

Ekdahl (L 1774): 32–45 [tiþig] : sin ... — C. Säve: 29–45 tur : tiþig : þ[ia] ...

G 68 ger oss det enda kända belägget från medeltiden på en gotlänning med namnet *Airikr* Erik. *Kunung Erik* i G 100 avser den svenske konungen Erik av Pommern. Trots den gotländska formen med bevarad diftong är det emellertid högst tvivelaktigt, om namnet Erik har varit traditionellt och inhemskt på Gotland. Det kan ha lånats in när som helst och tillfälligt brukats genom uppkallelse efter svenska eller danska konungar. Erik är från början ett kunganamn, och dess innebörd har satt en gräns för dess allmännare användning. Även på fastlandet, i Sverige och Danmark, har det under vikingatiden varit i sparsamt bruk, varom några få belägg i runinskrifterna vittna: 2 i Danmark (DR 1, 17), 2 i Västergötland (Vg 4, 119), 3 i Uppland (U 29, 513 och 540, 1165). I Norge är det, märkligt nog, allmännare, både i runinskrifter och i senare urkunder, liksom också bland landnamsmännen. Se K. M. Nielsen i *Danmarks Runeindskrifter. Text* (1942), sp. 646 (med där cit. litt.); E. Wessén, *Nordiska namnstudier* (1929), s. 39 f., 97; A. Janzén, *Personnamn (Nordisk kultur 7, 1947)*, s. 68 (med i not 295 cit. litt.). — Namnet *Airikr* är i vissa avseenden att jämföra med hövdinganamnet *Ragnvaldr* i en annan gotländsk inskrift (G 64).

69. Sproge kyrka. Nu i Gotlands Fornsal.

Pl. 24, 25.

Litteratur: S 146. P. A. Säve, Reseberättelse 1864 (ATA), s. 155, Gotland 1864 (hs S 40 n i UUB), s. 38; L. Wimmer, Döbefonten i Åkirkeby kirke (1887), s. 60; E. Brate, En gotländsk dopfunt (i: Svenska Fornminnesföreningens tidskrift 7 :1, 1888), s. 66; H. Pipping, Runinskrifter undersökta år 1902 (ATA); J. Roosval, Medeltida konst i Gotlands Fornsal (1925, 2 uppl. 1928), s. 18 (nr 36); O. v. Friesen, Anteckningar 1922 (UUB).

Äldre avbildningar: P. A. Säve, teckning a. a.; H. Pipping foto 1902 (ATA); O. v. Friesen och J. W. Hamner foto (ATA).

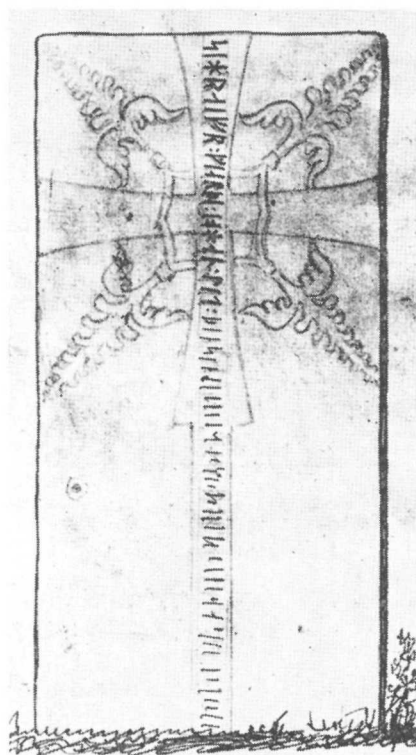

Fig. 61. G 69. Sproge kyrka. Efter teckning av P. A. Säve i Reseberättelse 1864.

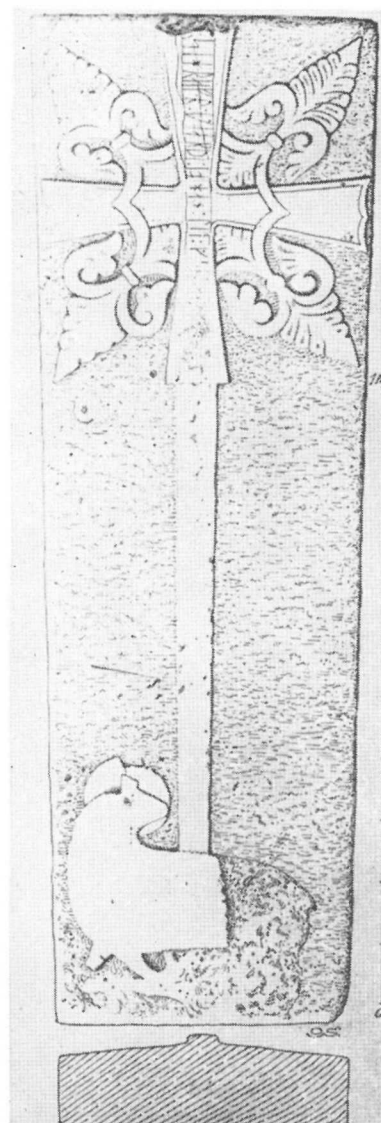

Fig. 62. G 69. Sproge kyrka. Efter teckning av O. Sörling.

Gravsten, huggen av mästaren Sigrav (jfr G 47). Den blev funnen år 1844; förut hade den varit »inmurad och dold i kyrkoväggen» (C. Säve). P. A. Säves teckning 1864 (fig. 57) visar, att stenen var rest på marken; den stod, säger han, vid södra kyrkogårdsmuren. År 1909 överlämnades den som deposition till Gotlands Fornsal (dep. C 46).

Sandsten. Längd 1,62 m, bredd upptill 0,55 m, nedtill 0,46 m; tjocklek 17 cm.

Mitt på stenen finns ett reliefhugget stavkors, av maltesertyp, som uppbäres av ett Guds lamm, med gloria kring huvudet. I vinklarna mellan korsarmarna bladornament (palmetter). Ingen ristning finns utmed stenens ytterkanter. Korsets horisontala bredd 0,52 m, dess vertikala höjd (skaftet oräknat) 0,54 cm.

Inskriften står på korsets båda lodräta armar och läses uppifrån nedåt, alltså från vänstra sidan. Runorna stå tätt, särskilt i början. De äro vackert formade och väl bevarade. Inskriften är alltså icke i någon detalj tveksam.